

Юбилеен вестник

21.ноември 2011 година

**ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ
“НЕОФИТ РИЛСКИ”**

ГРАД КИЛИФАРЕВО

195 г. – Килийно училище

140 г. – Светско училище

115 г. – Районна прогимназия

ЧЕСТИТ ПРАЗНИК!

ЗА НЕОФИТ РИЛСКИ

Никола Поппетров Бенин - бъдещият Неофит Рилски (1793-1881), е роден в град Банско - на 60 километра южно от Благоевград, разположен в полите на Пирин планина. Баща му, поп Петър, произлиза от рода на Бениновци, а майка му, Екатерина, от род, който е принадлежал към заможна разложка буржоазия през 18 и началото на 19 век, и която е въртяла голяма търговия с

памук от Драмско и Сярско със Сърбия и Австрия. Всъщност кариерата на бележития български възрожденски деец тръгва от килийното училище на баща му в Банско и преминава през Рилския манастир.. Тук той пристига през 1811 г., за да учи живопис при основоположника на Банската живописна школа Тома Вишанов - Молера. Вместо художник обаче

става монах, приемайки името Неофит, след което учи в Мелник, където получава завидно за времето си образование .

Родната къща на

УЧИТЕЛСКА ДЕЙНОСТ

През 1827 година Неофит започва да преподава в Самоков, където известно време е секретар на епископ Игнатий. След Одринския мир от 1829 година епископът е убит и Неофит се връща в Рилския манастир. Там той работи като учител до 1833 година, когато част от манастира изгаря. Тогава той е пратен при патриарха, заедно с няколко други братя, за да издейства разрешение за възстановяването на църквата, както и за събиране на помощи за това. Мисията се увенчава с успех, ако се съди по султанският ферман от 10 ноември 1833 година.

Още същата година Неофит става духовник при метоха в Казанлък. Там среща търновския митрополит, който по искане на Васил Априлов го изпраща в Букурещ, за да изучи алилодидактичката метода в тамошното гръцко училище. Той му възлага и трудната задача да съчини учебници за проектираното от Априлов взаимно училище в Габрово. През 1834 година Неофит се връща в България и на 2 януари 1835 година първото габровско взаимно училище отваря своите врати.

Неофит преподава известно време в Габрово, като същевременно прави първия успешен превод на Новия Завет на новобългарски език. Тъй като не се разбира добре с учителите и учениците, той напуска и става учител в Копривщица. През 1836 година създава първия български глобус.

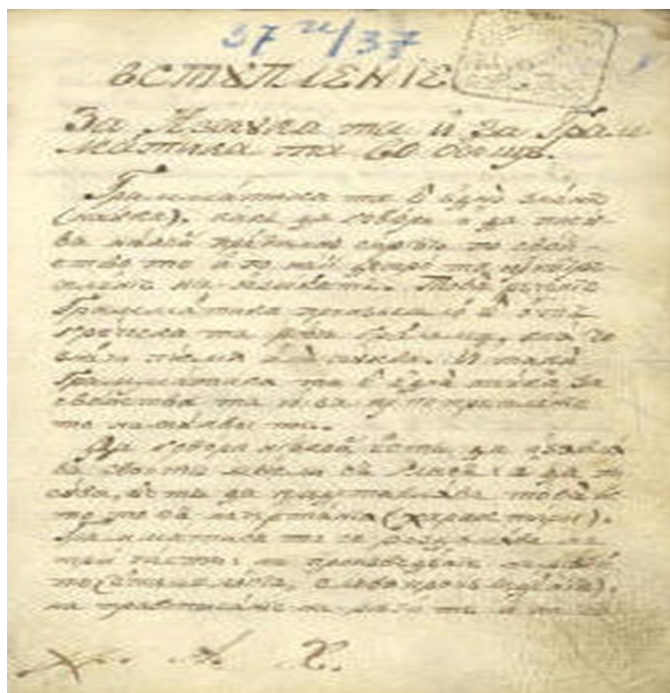
През този период Неофит Рилски издава множество учебници и учебни пособия, намерили широко приложение в просветната дейност в страната: „Взаимоучителни таблици“ (1835), „Буквар, извлечен от взаимноучителните таблици“ (1835), „Свещенний краткий катехизис“ (1835), „Кратко и ясно изложение“ (1835), „Болгарска граматика“ (1835), „Краснописание“ (1837).

УЧИТЕЛСКА ДЕЙНОСТ

След две години учителстване в Копривщица Неофит се прибира в манастира, и продължава книжовната си дейност. След като получава покана да преподава славянски езици в богословското училище на Халки, той преподава там от 1848 до 1852 година, след което се връща в Рилския манастир, поради върлуващата в училището холера. През 1851 г. излиза неговата „Аритметика“, а година по-късно - „Христоматия славянского языка“. От 1852 година до края на живота си се посвещава на книжовна дейност в Рилската обител.

"Болгарска граматика"
(Крагуевац, 1835)
от йеромонах Неофит Рилски

Допълнение към "Болгарска граматика" от Неофит Рилски

ПОСЛЕДНИ ГОДИНИ

През 1858 г. идва предложение от търновци до Неофит да стане ректор на проектираната от тях семинария, но след като преценява силите си, той отказва. От 1860 до 1864 г. служи като игумен на Рилския манастир. През 1875 г. е издаден неговият "Словар на българския език, изтълкуван от църковно-

славянски и гръцки език". Така неговият образ пътува във времето като един от първите учени-енциклопедисти в новата история на България - той, "патриархът на българските писатели и педагози", както сполучливо го нарече чехът Константин Иречек, министър на просвещението в края на XIX в. Неофит

Рилски, един от най-големите просветители по време на Възраждането, почива на 4. януари 1881 г. в Рилския манастир.

Надгробната плоча на Неофит Рилски в Рилския манастир

Йеромонах Неофит Рилски - живот в дати

1811 г. - в килийното училище на баща си в родния си град и в Рилския манастир получава първоначалното си образование;

1818 г. - приема монашество в Рилския манастир, продължава образованието си в гръцките училища в Мелник и във Велес;

1827-1833 г. - учителства в Самоков и в Рилския манастир; известно време е секретар на Самоковския владика Игнатий Рилски; заедно с Никола Карастоянов прави опити за уреждане на българско книгопечатане;

1835 г. - излизат от печат написаните от него "Българска граматика" - първото системно научно описание на особеностите на българския език и "Таблицы взаимоучителни";

1836 г. - създава първия български глобус (днес в манастирския музей на Рилската света обител);

1837-1839 г. учителства в Копривщица;

1840 г. - в Смирна е отпечатан с църковнославянски букви целият Нов Завет, преведен на новобългарски език от Неофит Рилски (преиздаван по-късно пет пъти);

1839-1848 г. - продължава книжовната и педагогическата си дейност в Рилския манастир. Под негово наблюдение е изградена постницата "Св. Лука";

1848-1852 г. - преподава църковнославянски език и оглавява катедрата по славянски езици във висшето богословско училище на остров Халки.

1852 г. - завръща се в Рилския манастир и продължава учителската си дейност; излиза от печат "Христоматия славянского языка";

1860-1864 г. - йеромонах Неофит е игумен на Рилския манастир;

1875 - издаден е неговия "Словар на българския език, изтълкуван от църковно-славянски и гръцки език";

4. януари 1881 г. - йеромонах Неофит умира в Рилския манастир.

Рилската света обител

Меморандум на едно дете

Не ме разглежайте. Зная много добре, че не мога да получа всичко, което искам. Аз само ви изпитвам.

Не се страхувайте да сте строги с мен. Аз го предпочитам. Това ще ми позволи да разбера къде ми е мястото.

Не ме насилвайте. Това ще ме научи, че силата е всичко. Аз ще откликна по-лесно, ако ме убеждавате.

Не бъдете непоследователни. Това ме обърква и ме кара да се измъквам по какъвто начин мога.

Не ми обещавайте. Вие може да не сте в състояние да изпълните обещанието си. Това ще ме накара да не ви вярвам.

Не се връзвайте на моите предизвикателства, когато ви кажа или направя нещо, което може да ви разстрои. След това аз ще се опитам да извоювам още по-големи "победи".

Не се разстройвайте много, когато ви кажа "мразя ви". Аз не искам да кажа това, а само да ви накарам да съжалявате за онова, което сте ми сторили.

Не ме карайте да се чувствам по-малък, отколкото съм. Аз ще го компенсирам, като започна да се държа като "важна клечка".

Не вършете неща вместо мен, които мога да свърша сам. Това ще ме накара да се чувствам като бебе и мога да продължа да ви използвам.

Не обръщайте голямо внимание на "лошите ми навици". Това само ще ме насърчи да продължавам.

Не ме критикувайте пред други хора. Аз ще възприема по-добре, ако разговаряте с мен спокойно и насаме.

Не се опитвайте да обсъждате моето поведение в разгара на кавгата. По някои причини слухът ми в този момент е нарушен, а способността ми за контактуване още повече. Правилно е нещата да са такива, каквито се изискват, но е по-добре да поговорим за това по-късно.

Не се опитвайте да ме поучавате. Вие бихте се изненадали колко добре знам какво е добро и какво е лошо.

Не ме карайте да чувствам грешките си като грехове. Аз трябва да се науча да правя грешки, без това да означава, че не съм добър.

Не ме гълчете постоянно. Ако го правите ще се наложи да се правя на глух.

Не искайте обяснение за лошото ми поведение. Понякога не знам защо съм се държал така.

Не поставяйте твърде много на изпитание честността ми. Лесно мога да се изплаша и да ви излъжа.

Не забравяйте, че обичам да експериментирам. По този начин се уча. Моля ви, изтърпявайте ме!

Не ме предпазвайте от последиците. Аз имам нужда от опит.

Не обръщайте голямо внимание на леките ми заболявания. Аз може би ще свикна да се радвам на неразположението си, ако това ми носи повече грижи.

Не избягвайте отговорите на честните ми въпроси. Ако го правите, скоро ще разберете, че съм спрял(а) да ви питам и търся информация от някъде другаде.

Не казвайте, че въпросите ми са "глупави" или "безсмислени". Ако постъпвате така, много скоро ще усетите, че го правя, за да се занимавате с мен.

Никога не се представяйте за идеални и безгрешни. Ще ми бъде трудно да ви следвам.

Не се притеснявайте, че прекарваме малко време заедно. Важното е как го прекарваме.

Не позволявайте страховете ми да предизвикват безпокойството ви. Така ще се страхувам повече. Вдъхнете ми смелост.

Не забравяйте, че не мога да се справя без вашето разбиране и насърчение. Макар и често заслужени, понякога забравяте похвалите и одобрението. Изглежда само гълченето не го забравяте.

Отнасяйте се с мен, както се отнасяте към приятелите си и аз ще бъда също ваш приятел.

Запомнете, че е по-лесно да се учите от модел, а не от критик.

История на училището

Първото килийно училище, в което са се учили децата и младежите от „Килифарията“ е било това на Килифаревския манастир, което продължило традициите на старата монашеска просветна школа на Теодосий Търновски и на неговия талантлив ученик, последния Търновски патриарх Евтимий.

В началото на XIX век в Килифарево е имало три метоха, принадлежащи на Килифаревския манастир „Св. Богородица“ и на други близки манастири. Днес от тях няма никаква следа. Известно е обаче, че монасите, пребиваващи в тези три метоха, са били първите килийни учители на килифаревчени.

Първият учител в построеното през 1826 г. училище в селото е бил поп Генко, който бил „много начетен човек“ и знаел добре гръцки език. Той бил и първият редовен учител в Килифарево.

По-голям революционен акт в учебното дело в селото извършил учителят Димитър Попрадев от с. Недан, Търновско. Той пръв разделя учениците по отделения и класове и въвежда предметите граматика, аритметика, българска история, чистописане (краснопис) и гимнастика. От него била въведена за пръв път и черната дъска за писане. Попрадев бил стихотворец и един от създателите на т. н. „даскалска поезия“. Той съчинявал песни или „разговорни стихове“, като карал учениците си да ги сричат и запаметяват.

Така учителят Попрадев поставя началото на новото класно училище в селото. Той учителствал в него през периода 1873 – 1875 г.

След Руско-турската война напливът на ученици се увеличил. Тогавашната общинска управа, подпомогната от цялото население, построява през 1880 г. сградата на „Горното училище“, където се е помещавала известно време прогимназията (сега разрушена и оставена на природните сили). През 1890 – 1892 г. била построена сградата на „Долното основно училище“ при църквата „Св. Богородица“.

По инициатива на местните учители, подкрепени от населението, през 1898 година се открива и вечерно училище за възрастните и неграмотните жители, а през учебната 1904/1905 г. било открито и неделно училище за жените и девойките. Поради това, че не се намерили достатъчно млади жени, които да постъпят в това училище, то било закрито.

В периода на първите години след Втората световна война, през 1945 г. е открита гимназия, но поради недостатъчния брой ученици и липсата на необходимата материална база, през 1950 г. тя бива закрыта.

Към момента в Килифарево действа ОУ „Неофит Рилски“.

Килифаревски манастир

Пръв и главен разпространител на възрожденските идеи става построеният през 1710г.

Килифаревски манастир “Рождество Пресветия Богородици“ / „Св. Богородица“ /. Той бива опожарен от кърджалии и башибозуци през 1793г. и през 1898 г.

Манастирът бил възобновен с помощта на населението на Килифарево и околните села през 1800 г. Допълнителните строежи продължили почти през цялата първа половина на 19. век.

Султанският ферман за разширяването, застрояването и ограждането на манастира е издаден от килифаревчени през 1838 г.

Килифаревският манастир “Рождество Богородично” се намира на 4 км южно от Килифарево и на 17 км южно от Велико Търново. Разположен е на десния бряг на река Белица.

В културната ни история манастирът заема особено важно място. Основан е от Теодосий Търновски, с подкрепата на цар Иван Александър между 1348- 1350 г. Около 1360 г. в прочутата Килифаревска книжовна школа, броят на учениците достига 460 души. Тук получава образованието си бъдещият български патриарх Евтимий Търновски.

При завладяването на България от турците, манастирът е разрушаван няколко пъти.

През 1840 г. манастирската сграда е възобновена, а майстор Колю Фичето построява сегашната голяма еднокорабна, еднукуполна манастирска църква “Св. Димитър”, като запазва части от олтарната стена на старата църква и параклисите.

Дърворезбеният иконостас от 1843 г. и иконите в църквата са дело на майсторите от Тревненската художествена школа – Досю Коюв и Йонко П. Витанов. Големите манастирски жилищни сгради, строени през 1849 г., с красивите си дървени чардаци, придават романтичен вид на

Достойни наследници на Неофит Рилски

